

www.ketab.ir

کامل سیری

روایت القاعده از ۱۱ سپتامبر
با نگاهی منصفانه به حواشی آن

روایت نگار: یسری فوده
مترجم: وحید خضاب

کاملاً سری

سرناسه: فوده یسری، ۱۹۶۴-م. | عنوان و نام پدیدآور: کاملاً سری؛ روایت
القاعده از ۱۱ سپتامبر با نگاهی منصفانه به حواشی آن / روایت نگار یسری فوده؛
مترجم وحید خضاب | مشخصات نشر: قم: انتشارات شهید کاظمی، ۱۳۹۸.
| مشخصات ظاهری: ۲۲۲ ص. | شابک: ۷-۶۴-۶۶۰۹-۶۲۲-۹۷۸ | وضعیت
فهرست نویسی: قیفا | عنوان دیگر: روایت القاعده از ۱۱ سپتامبر با نگاهی
منصفانه به حواشی آن. | موضوع: فوده، یسری، ۱۹۶۴-م. -- روایت نگار |
شناسه افزوده: خضاب، وحید، ۱۳۶۰-، مترجم | رده بندی کنگره: PN۵۴۶۲
رده بندی دیویی: ۰۷۹/۶۲ | شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۱۵۱۰۲

روایت نگار: یسری فوده	مترجم: وحید خضاب
انتشارات: شهید کاظمی	نوبت: اول - تابستان ۹۸
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه	قیمت: ۳۰،۰۰۰ تومان
شابک: ۷-۶۴-۶۶۰۹-۶۲۲-۹۷۸	
مدیریت هنری و آماده سازی: مؤسسه شهید کاظمی	

تمامی حقوق برای نشر شهید کاظمی محفوظ است

■ دفتر مرکزی نشر و بخش: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه اول،
فروشگاه ۱۳۱ | تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۰۸۴۴-۶
۳۰۰۱۴۱۴۴۱ | پیامک: ۳۰۰۱۴۱۴۴۱ | www.manvaketab.ir

http://Instagram.com/nashre_shahidkazemi

<https://telegram.me/Nashreshahidkazemi>

عضویت در
باشگاه مخاطبان

پیشکشی ناقابل

به همسر

«شط شیرین پر شوکت من»

وحید

.. فهرست ..

۹	.. مقدمه مترجم ..
	.. فصل ۱ ..
۱۷	.. قسمت اول «راه ۱۱ سپتامبر» ..
	.. فصل ۲ ..
۴۵	.. قسمت دوم «راه ۱۱ سپتامبر» ..
	.. فصل ۳ ..
۹۵	.. قسمت اول «زنگ‌های خطر» ..
	.. فصل ۴ ..
۱۲۹	.. قسمت دوم «زنگ‌های خطر» ..
	.. فصل ۵ ..
۱۶۱	.. قسمت سوم «زنگ‌های خطر» ..
	.. فصل ۶ ..
۱۹۵	.. قسمت چهارم «زنگ‌های خطر» ..
۲۳۱	.. آلبوم تصاویر ..
۲۶۳	.. فهرست اعلام ..

.. مقدمه مترجم ..

اگر بخواهیم ۱۰ واقعه را در صد سال اخیر نام ببریم که نقشی تعیین کننده در صحنه جهانی باقی گذاشتند و نقطه عطفی در مسیر تاریخ شدند، ماجرای ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ قطعاً یکی از آنهاست. این مسئله و تأثیرگذاری آن بر اوضاع سیاسی، اقتصادی (و حتی اجتماعی و فرهنگی) جهان به حدی بوده که اگر بخواهیم درباره آن به شکل مسرفی بحث کنیم، دست کم به چند جلد کتاب مفصل نیازمند خواهیم بود. اثرات مستقیم این واقعه، تنها در عرصه سیاسی، عبارت بودند از اشغال دو کشور اسلامی، تغییر توازن قوا در منطقه غرب آسیا، کشته شدن نزدیک به یک میلیون نفر از مردم منطقه در جنگ و حوادث پس از آن، تغییر رویکرد به اسلام در سطح جهان، شکل گیری مقاومتی ضد آمریکایی در کشورهای اشغال شده و ضربات سنگین اقتصادی-سیاسی به هیمنه آمریکا (که از زمان فروپاشی شوروی تا آن روز، با قدرت تمام، در جهان به صورت تک قطبی حرکت می کرد و اندیشمندانش از «پایان تاریخ» سخن می گفتند)، تولد نسل جدیدی از

نیروهای «سلفی جهادی» با دیدگاه‌های تندتر «تکفیری» و عرصه «باز و میدانی» برای آموزش و تمرین جنگ مسلحانه و

اگر دقت کنیم که اوج قدرت‌گیری نسل جدید تکفیری‌های جهان در سال ۲۰۰۶ و در عراقِ اشغال‌شده پس از ۱۱ سپتامبر بود، و حوادث سوریه تنها ۵ سال پس از آن آغاز گردید، به خوبی خواهیم فهمید که تولد و قدرت‌یابی داعش (که از همان نسل جدید تکفیری‌های آموزش‌دیده در عراق تغذیه می‌شد) تا چه حد به ماجراهای عراقِ اشغالی مرتبط بوده (که آن نیز خود به ۱۱ سپتامبر ارتباط دارد). با این ترتیب، باید گفت داعش (با تمامی اثرگذاری‌های سیاسی-اقتصادی و فرهنگی‌ای که در سطح جهانی داشت و همچنان پیامدهای منفی این ولادت شوم ادامه دارد) خود، با یک واسطه، به ماجرای ۱۱ سپتامبر می‌رسد. پس گزافه نیست اگر بگوییم در صورتی که در روز یازدهم سپتامبر ۲۰۰۱ از حوادث تروریستی خونبار رخ نمی‌داد، جهان امروز ما به یقین شکل دیگری داشت، و این نشان می‌دهد که این واقعه چه اهمیت خاصی در تاریخ معاصر جهانی داراست.

البته باید توجه داشت که ۱۱ سپتامبر، یک ماجرای «خلق الساعة» نبود که هیچ ریشه‌ای نداشته باشد. به قطع، ریشه‌یابی این حادثه و شناخت نسلی که سیر آنها نهایتاً به ۱۱ سپتامبر منتهی شد، و اولین بذره‌های معاصر آن را باید در حوادث دهه‌های ۴۰ و ۵۰ میلادی جست. خود موضوع مهمی است و صاحب این قلم سعی کرده در دیگر آثار خود، با روش‌های گوناگون به ارائه تصویری گویا از ریشه‌های منتهی به ۱۱ سپتامبر و پیامدهای آن (که هر دو، ابعاد مفصلی داشته‌اند) بپردازد، اما خود واقعه ۱۱ سپتامبر، همچنان جای بررسی دارد.

مطلبی که ضرورت این بررسی را بیشتر پیش روی ما می‌گذارد «دریای مهملات»ی است که در این قضیه، به صورت کتاب، سخنرانی، فیلم

مستند و ... ارائه شده و متاسفانه «لدادگان» فراونی نیز در سراسر جهان یافته است! طبیعتاً ساده‌ترین کار برای تحلیل ماجرای ۱۱ سپتامبر، آن است که به کلی قضیه را «از الف تا ی»، «کار خود آمریکایی‌ها» بدانیم و خلاص! در این صورت نه نیازی به شناخت ریشه‌ها داریم نه ضرورتی برای شناخت پیوندها. حداکثر چیزی که از ما (در این تصویر) انتظار می‌رود، دادن چند «فحش آب‌نکشیده» به آمریکا و اعوان و انصارش است که چنین «نمایشی» درست کردند. بعد هم می‌توانیم از این «خود بابصیرت‌پنداری» مست و مدهوش شویم!

علاوه بر میل عمومی به «ساده‌سازی مسائل» در کشور ما (که خود یک بیماری مزمن فرهنگی است)، رسانه‌های جمعی نیز نقش پررنگی در القای این روایت توهمی از ماجرای ۱۱ سپتامبر داشته‌اند، به نحوی که گویی اصلاً روایت دیگری در این موضوع وجود ندارد یا به این روایت «کارآگاهانه» هیچ خللی وارد نیست. در این فضا است که حتی برای برخی دوستان حزب‌اللهی خود اندکی از ایرادات این روایت را بازگو می‌کنم و یا جنبه‌هایی از روایت دیگر را ارائه می‌نمایم، با حیرت آنها مواجه می‌شوم که «عجب، ما خبر نداشتیم!» دشمنی ملت ما با آمریکا، که دشمنی بر خنی است و هرچه بر شدت آن افزوده شود باز هم در مقابل خبث اندیشه و خبث رفتار و خبث طینت آمریکا کم خواهد بود، نباید ما را بر آن وادارد که برای دشمن خود «گناه ناکده» بترائیم یا با ساده‌سازی کودکانه مسائل، دو دشمن قسم‌خورده خودمان (آمریکا و تکفیری‌ها) را در این قضیه به عقد ازدواج هم درآوریم که گویی در پس پرده نشسته‌اند و بریده‌اند و دوخته‌اند و ما هم قصد نداریم فریب بازی آنها را بخوریم! اگر آمریکا و تکفیری‌ها دشمن ما هستند، که هستند، و ما دشمن آنها هستیم، که هستیم، باید به شناخت بی‌طرفانه دشمن بپردازیم و با درک نقاط قوت و ضعفش، ضربه کاری را به آنها وارد کنیم.

خدا بر علوم مقام شهید عالی درجات ملت ما، آیت الله مطهری، بیفزاید. احسان طبری، از اندیشمندان جهانی مارکسیسم، درباره ایشان گفته بود: «آقای مطهری از جمله دانشمندانی بود که وقتی می خواست یک نظریه و عقیده مخالف اسلام را نقد و رد کند، عقیده مخالف را به گونه ای ناقص مطرح نمی کرد که نقد و نفی آن به آسانی ممکن باشد. او مارکسیسم را دقیقاً همان گونه که بود مطرح می کرد و تمامی دلایل و شواهدی را که ما برای اثبات مارکسیسم می آوردیم، بدون کم و کاست ارائه می کرد و نکته درخور توجه آن که علاوه بر آنچه نظریه پردازان مارکسیسم به عنوان دلیل برای اثبات نظر خود آورده بودند، استاد به دلایل جدید و تازه دیگری هم که به ذهن ما خطور نکرده بود اشاره می کرد و سپس با نگاهی دقیق به نقد آن می پرداخت.»^۱ این روش اسلامی، چه در دشمن شناسی چه در نقد دشمن، باید الگوی قطعی ما باشد.

در همین چارچوب، شناخت دقیق ماجرای ۱۱ سپتامبر، بدون دل سپردن به نظریه های توطئه انگاران سست و بدون چشم بستن به ابهاماتی که واقعا در اطراف این قضیه وجود دارد، ضرورت می یابد. کتابی که در دستان شماست، گامی است کوچک برای همین شناخت دقیق.

یُسری فوده، خبرنگار و مستندساز مشهور جهان عرب، در اواخر دهه نود میلادی و دهه نخست قرن جدید، به واسطه شبکه الجزیره شهرتی جهانی یافته بود و با ساختن مستندهای تحقیقی، در موضوعاتی که کسی تا آن زمان به آنها ورود می کرد، تصویری تازه از وقایع مبهم تاریخی پیش روی بینندگان قرار می داد. در همین راستا بود که در اولین سالگرد ماجرای ۱۱ سپتامبر، و در زمانی که هنوز هیچ کس به قطعیت نمی دانست ماجرا توسط

۱. این سخن را احسان طبری، خود شخصا به استاد حسین شریعتمداری گفته بود.

رجوع کنید به روزنامه کیهان، ۱۲ اردیبهشت ۱۳۹۵، صفحه ۲.

چه کسانی اتفاق افتاده و حتی خود القاعده نیز هنوز به صورت رسمی انجام آن را نپذیرفته بود، از طریق جریانی که در ابتدا معماگونه می نمود (و شرح آن را در همین کتاب خواهید خواند) دست به کار ساخت مستندی دربارهٔ ۱۱ سپتامبر شد؛ مستندی که در آن، با مهم ترین شخصیت های القاعده در این قضیه به گفتگوی مستقیم پرداخت: خالد الشیخ محمد (رئیس کمیته نظامی القاعده در زمان ۱۱ سپتامبر) و رمزی بن الشیبة (هماهنگ کننده عملیات ۱۱ سپتامبر). به این ترتیب بود که مستند دو قسمتی «راه ۱۱ سپتامبر» ساخته و در سالگرد ماجرای ۱۱ سپتامبر در شبکه الجزیره پخش شد.^۱ در این مستند، برای اولین بار روایت خود سازمان القاعده از ماجرای ۱۱ سپتامبر ارائه گردید و در کنار آن، کارشناسان موافق و مخالف به بیان نظرات خود پرداختند. همچنین نوده مورد شد با خانواده، دوستان و همکاران برخی از ۱۹ هواپیما ربای ۱۱ سپتامبر به گفتگو بنشیند و تصویری روشن از مسیر آنها تا روز ۱۱ سپتامبر (خصوصاً در زمینه آماده شدن برای عملیات) ارائه کند. به این ترتیب ثابت می شد ماجرای ۱۱ سپتامبر حقیقتاً کار القاعده بوده و نشان داده می شد انتحاری های القاعده در یک روند ۲ ساله، چگونه خود را برای این عملیات آماده کرده اند و هدفشان چه بوده است.

اما این همه ماجرا نبود. گرچه دربارهٔ ۱۱ سپتامبر افیانوسی از حرف های بی منطق و عوام فریبانه در سطح جهانی پخش می شد اما در حال ابهاماتی هم در قضیه به چشم می خورد. به تعبیر خود یسری فوده: «آیا باید اعتراف القاعده را (که همه چیز کار خودش بوده) [به عنوان حرف آخر] بپذیریم؟ یا اینکه القاعده (در جریان آنچه خودش «غزوۀ منهتن» می خواند) صرفاً «لنه»

۱. یسری فوده، جزئیات هیجان انگیزی از ماجرای ساخت این مستند و سفر رازآلودش به پاکستان برای دیدار با این دو شخص را در کتابی مستقل نوشته است. صاحب این قلم، آن کتاب را نیز ترجمه کرده که در نشر نارگل با نام «در راه پردردسر» منتشر شده است.

تیز چاقو» بوده و دسته چاقو، در دست کسی دیگر، در جایی دیگر، قرار داشته است؟»

این عبارتی بود در نخستین دقایق مستند تحقیقی دیگری که یسری فوده چندی پس از فیلم قبلی ساخت و در آن، مجدداً به مرور ماجرای ۱۱ سپتامبر پرداخت و این بار، سعی کرد علاوه بر روایت ماجرا، با نگاهی منصفانه و دور از توهم توطئه، ابهامات موجود در قضیه را هم بررسی کند. مستندی که نهایتاً در ۴ قسمت با نام «زنگ‌های خطر» از شبکه الجزیره پخش گردید.

آنچه در این کتاب می‌خوانید، ترجمه این دو مستند (مجموعاً ۶ قسمتی) است. متن اصلی کتاب، همان «گفتار-متن» تحقیقی مستندهاست که یسری فوده شخصاً بیان می‌کرد و نقل قول‌ها هم همان گفتگوهای او در طول مستند یا تکه فیلم‌هایی است که در این مستند پخش می‌شد، به عبارت دیگر، این دو مستند به صورت کامل به نوشتار تبدیل شده‌اند.

تبدیل مستند به کتاب، اقدامی مرسوم در جهان است. از جمله در خود شبکه الجزیره، بسیاری از مستندهای سری فوده و برخی از برنامه‌های تاریخی احمد منصور، با همین روش پیش گفته به صورت کتاب هم منتشر شده‌اند. در کشور خود ما نیز کتاب‌های «انقلاب اسلامی به روایت رادیو بی.بی.سی» (در انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی) و کتاب افغانستان در قرن بیستم (نشر عرفان)، نمونه‌های موفق از تبدیل مستند به کتاب هستند.

به نظر می‌رسد این کتاب، روایتی بی‌طرفانه‌تر و معقول‌تر از ماجرای ۱۱ سپتامبر ارائه می‌کند و می‌تواند دستمایه تحقیقات دقیق‌تری در این زمینه باشد.

درباره این ترجمه چند نکته گفتنی است:

۱. تمامی آنچه در پاورقی‌ها آمده و هرآنچه در سراسر کتاب در داخل قلاب [] قرار گرفته، از مترجم است.

۲. برای درک بهتر مطلب، تاریخ‌های میلادی ذکر شده در متن، به تاریخ شمسی تبدیل و داخل پرانتز ذکر شده‌اند.

۳. سعی شده حتی المقدور املاي لاتین اسامی غیر عربی پیدا شده و در پاورقی درج شود. البته در برخی موارد، یافتن املاي لاتین نام اشخاص (به این دلیل که در تلفظ عربی آنها، تغییر زیادی رخ داده بود) میسر نشد.

۴. در چند مورد ملاحظه می‌گردد، که راوی به تناسب مستند، از «قسمت بعدی» یا عباراتی نظیر این استفاده می‌کرد، عبارت را به «فصل بعد» و نظایرش تغییر دادیم تا با «کتاب» تناسب پیدا کند.

۵. این کتاب نیز، مانند هر کتاب دیگری که از غیر معصوم صادر شده، نه حرف آخر را درباره موضوع می‌زند و نه می‌توان آن را بدون نقص تلقی کرد. حتی مترجم نیز لزوماً با تمامی آنچه در متن آمده موافقت ندارد، اما در هر حال، ارائه کامل این روایت، ضرورت داشت که به همین ضرورت عمل شد. در خاتمه، از صمیم قلب تشکر می‌کنم از برادر بزرگترم بزرگوارم جناب حمید خلیلی مدیر متواضع نشر شهید کاظمی که بی‌مثبت، در کنار برادر کوچک خویش قرار گرفت و از انتشار این اثر (و آثار دیگری که به افزایش میزان شناخت نیروهای خودی از نیروهای دشمن کمک می‌کند) ایستاد و هر چه در توان داشت بی‌دریغ به میدان آورد.

والحمد لله اولاً و آخراً

وحید خضاب

قم، آشیانه آل محمد ﷺ . ۲۳ مرداد ۱۳۹۸